

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 211/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen seksuaalirikosten vanhentumisaajoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Maria Ohisalon /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 211/2023 vp:

Onko hallitus aikeissa pidentää lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhentumisaikoja tai luopua niistä kokonaan ja

onko hallitus aikeissa harkita myös muiden kuin lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhentumisaikojen pidentämistä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Seksuaalirikoksia koskeva rikoslain 20 luku uudistettiin 8.7.2022 annetulla lailla 723/2022, joka tuli voimaan 1.1.2023. Uudistuksessa (HE 13/2022 vp) ei tehty olennaisia sisällöllisiä muutoksia seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhentumista koskeviin säännöksiin, jotka on uudistettu vuonna 2005 (1161/2005, HE 169/2005 vp).

Suomen oikeusjärjestelmän perusteisiin kuuluu kansainvälisestäikin omaksuttu lähtökohta, jonka mukaan rikosten syyteoikeus pääsääntöisesti vanhentuu porrasteisesti niiden vakavuutta osoittavan enimmäisrangaistuksen perusteella. Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan sellaisten rikosten syyteoikeus, joista säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeus, ei vanhennu. Rikokset, joiden enimmäisrangaistus on vankeutta määräajaksi tai sakkoa, vanhenevat portaittaisesti viimeistään 20 vuodessa. Mitä ankarampi enimmäisrangaistus, sitä pidempi on vanhentumisaika (2 momentti).

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 5 momentissa on säädetty erikseen lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhentumisesta. Lapsenraiskauksen, törkeän lapsenraiskauksen, seksuaalisen kajoamisen lapseen, törkeän seksuaalisen kajoamiseen lapseen ja lapsen seksuaalisen hyväksikäytön syyteoikeus vanhentuu aikaisintaan, kun asianomistaja täyttää kaksikymmentäkahdeksan vuotta. Sama koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistunutta raiskausta, törkeää raiskausta, seksuaalista kajoamista, törkeää seksuaalista kajoamista, seksuaalista hyväksikäyttöä, paritusta, törkeää paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa. Syyteoikeus vanhentuu rikoksen kohteena olleen henkilön täyttäessä kaksikymmentäkolme vuotta, jos kysymyksessä on 20 luvun 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin.

Vielä näidenkin jälkeen jatkuu mahdollinen 2 momentin mukainen jäljellä oleva vanhentumis-aika. Lisäksi syyteoikeuden vanhentumisaikaa voidaan jatkaa rikoslain 8 luvun 4 §:ssä mainituin edellytyksin kerran yhdellä vuodella, jos erittäin tärkeä yleinen etu vaatii vanhentumisajan jatkamista.

Mitä pidempi aika rikoksesta kuluu, sitä vaikeampaa on yleensä hankkia luotettavaa näyttöä tapahtuneesta. Useita vuosikymmeniä vanhojen tekojen selvittäminen on erityisen vaikeaa tapauksissa, joissa selvitystä on yleensä saatavissa lähinnä asianosaisten kertomuksista ja joissa asianomistajan kertomus perustuu lapsuuden aikaisiin tapahtumiin. Kun puhutaan vakavista rikoksista, tekijän mahdollisen tunnustuksen lisäksi rikoksen lukeminen syyksi edellyttää myös muuta luotettavaa selvitystä syytteen tueksi.

Lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset tulevat nykyisin aikaisempaa todennäköisemmin ja nopeammin ilmi. Alttius ilmoittaa lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista sekä niiden havaitseminen ja tutkiminen ovat selvästi lisääntyneet. Lastensuojelulaissa (417/2007) on säädetty useille viranhaltijoille, luottamustoimessa oleville ja ammattihenkilöille velvollisuus ilmoittaa poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapsen kohdistunutta seksuaalirikosta. Rikosten varhainen ilmitulo ja siihen panostaminen on erittäin tärkeää, sillä lapsen etu toteutuu sitä paremmin, mitä aikaisemmin rikos tulee ilmi ja saadaan selvitettyä.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä. Lisäksi hallitus selvittää ohjelman mukaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhentumisajan pidentämistä tai syyteoikeuden vanhentumisesta luopumista ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19.12.2023

Oikeusministeri Leena Meri

VN/33714/2023-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: